

19.10.2015

Eduskunnan kunta- ja terveysjaosto 20.10.2015

Asia: HE 30/2015 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016

Teema: Lastensuojelun tilanne

LASTENSUOJELUN TILANNE

Selvitykset

Lastensuojelua on tarkasteltu monissa selvityksissä viime vuosina, näitä ovat muun muassa:

- Valtiotalouden tarkastusviraston tarkastuskertomus 6/2012
- Sosiaali- ja terveysministeriön ajalle 10.9.2012 - 14.6.2013 asettama Toimiva lastensuojelu -selvitysryhmä (asetettiin 8-vuotiaan tytön kuoleman tultua ilmi). Työryhmä etsi keinoja lasten ja perheiden palvelujen parantamiseen niin, että perheissä esiintyviä väkivallanteita voitaisiin ennaltaehkäistä ja vähentää.

Toimiva lastensuojelu -selvitysryhmän työn pohjalta sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut toteuttamissuunnitelman vuosille 2014 - 2019 (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2014:19). Suunnitelma sisältää lukuisia toimenpiteitä, jotka pohjautuvat selvitysryhmän ehdotuksiin ja näistä saatuihin lausuntoihin. Samaan aikaan toteuttamissuunnitelman kanssa julkaistiin lastensuojelun ensimmäinen laatusuositus toukokuussa 2014.

Käynnistetyt toimenpiteet

Useita Toimiva lastensuojelu-selvitysryhmän ehdotuksia toteutettiin sosiaalihuoltolain uudistuksen yhteydessä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on myös antanut Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tehtäväksi vuoden 2015 loppuun mennessä:

- ***Laatia opas ja siihen liittyvä koulutuskokonaisuus viranomaisille lasten ja perheiden kanssa*** työskentelyyn liittyvistä velvoitteista sekä tietojen vaihtoa ja salassapitoa koskevasta sääntelystä. Opas ja koulutus suunnataan kaikille ammattiryhmille, joita velvoitteet koskevat ja ne laaditaan yhteistyössä keskeisten ammattiryhmien kanssa. Koulutus toteutetaan valtakunnallisesti kattavana.
- ***Toteuttaa lastensuojeluilmoituksia koskeva tutkimus***, jossa tarkastellaan, millä kriteereillä eri toimijat tekevät lastensuojeluilmoituksia, miten ilmoituksia käsitellään lastensuojelussa ja millä perusteilla tehdään päätökset lastensuojelutarpeen selvityksen aloittamisesta ja asiakkuuden jatkosta selvityksen jälkeen. Samassa yhteydessä selvitetään lastensuojeluilmoituksen tekemiseen liittyvien uhkatilanteiden määrä ja luonne sekä mahdollisuus säätää siitä, voitaisiinko lastensuojeluilmoitus tehdä kollektiivisena.
- ***Luoda valtakunnallinen lapsi- ja perhetutkimuksen tutkimusohjelma***.
- ***Kehittää kokonaisten palveluprosessien kustannusseurantaa*** lastensuojelun kustannusvaikuttavuuden selvittämiseksi.

Uudistuva lainsäädäntö

Lastensuojelulle on olennaista se, miten lasten, nuorten ja perheiden palvelut toimivat kokonaisuutena. Se, miten lasten ja nuorten luontaisissa kasvuympäristöissä, kuten päivähoidossa ja koulussa onnistutaan tukemaan lapsen ja nuorten kasvua ja kehitystä sekä hänen vanhempiaan heidän kasvatustehtävässään, vaikuttaa lastensuojelun tarpeeseen.

Lasten, nuorten ja perheiden kannalta tärkeää on, että tukea on saatavissa oikea-aikaisesti. Tarjottavien palvelujen tulisi vastata asiakkaiden tarpeita.

Huhtikuussa 2015 voimaan tulleessa sosiaalihuoltolain uudistuksessa vahvistettiin peruspalveluja tavoitteena vähentää korjaavien toimenpiteiden tarvetta. Lapsiperheillä on oikeus saada kotipalvelua, kun se on välttämätöntä lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Myös perhetyötä, tukihenkilöitä ja -perheitä sekä vertaisryhmätoimintaa on oltava saatavilla ilman lastensuojelun asiakkuutta. Lastensuojelulakia muutettiin uudistuksen yhteydessä niin, että lastensuojelun asiakkuus alkaa vasta, jos lastensuojelun tarve todetaan tai perheelle annetaan lastensuojelun palveluja tai tukitoimia. Lastensuojelulakiin tehdyillä muutoksilla pyritään parantamaan yhteistyötä perheen kanssa, tavoitteena tälläkin osin parantaa lastensuojelun toimivuutta.

Tavoitteena on, että:

- sosiaalipalvelujen saatavuus, asiakaslähtöisyys ja vaikuttavuus paranevat ja palvelut tuotetaan nykyistä tehokkaammin
- sosiaalihuollon ja sen erityispalvelujen sekä sosiaalihuollon ja terveydenhuollon yhteistyö vahvistuu
- sosiaalihuollon edellytykset yhteistyöhön työ-, asunto- ja opetusviranomaisten, järjestöjen ja yksityisten toimijoiden kanssa paranevat.
- sosiaalihuolto tukee ja vahvistaa ihmisten hyvinvointia ja perusoikeuksien toteutumista sekä ehkäisee sosiaalisten ongelmien syntymistä ja lisääntymistä.

Kärkihanke

Sipilän hallitusohjelmassa terveys ja hyvinvointi on yhtenä strategisena tavoitteena. Tavoitetta toteutetaan kärkihankkeiden avulla.

Hallitusohjelman mukaan toteutetaan lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma. Uudistuksen lähtökohtana on perheiden monimuotoisuus ja lapsen edun edistäminen. Muutosohjelmalla vahvistetaan vanhemmuutta ja matalan kynnyksen palveluita.

Lapset ja perheet muutosohjelmassa kaikki lasten, nuorten ja perheiden palvelut sovitetaan yhteen integroiduksi palvelujen kokonaisuudeksi. Palvelut järjestetään lapsi- ja perhelähtöisesti hallintorajat ylittäen. Myös koulua ja varhaiskasvatusta kehitetään tukemaan lapsen hyvinvointia. Lastensuojelua kehitetään osana palvelukokonaisuutta.

Kärkihankkeen toteuttamiseen on käytettävissä yhteensä 40 miljoonaa euroa vuosille 2016–2018. Vuosittaiselle tasolle jaettuna panostukset ovat:

- 2016: 7,0 milj. euroa
- 2017: 17,0 milj. euroa
- 2018: 16,0 milj. euroa

Kärkihankkeen tavoitteet ovat laaja-alaisia ja niissä onnistuminen edellyttää eri hallinnonalojen tiivistä yhteistyötä. Muutosta toimeenpannaan valtakunnallisen ja alueellisen koordinaattorakenteen avulla. Yhteistä tietopohjaa ja tiedolla johtamista vahvistetaan.

